

CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIA nr. 168
din 21 iunie 2024

Cu privire la examinarea rezultatelor controlului serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, ca urmare a petiției din partea președintelui Partidului Politic Mișcarea Alternativă Națională, Ion Ceban

În data de 30.04.2024, Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova (în continuare – CA) a recepționat petiția f/nr. din aceeași dată din partea președintelui Partidului Politic Mișcarea Alternativă Națională (în continuare – PP MAN), Ion Ceban, prin care sesizează CA despre încălcarea legislației în domeniul serviciilor media audiovizuale de către serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”.

În fapt, petiționarul susține că, pe data de 21.04.2024, în cadrul programului audiovizual „Ora de Ras”, au fost răspândite informații defăimătoare în privința sa, a instituției pe care o conduce și a PP MAN, al cărui președinte este.

Totodată, Ion Ceban susține că, analizând prevederile Codului serviciilor media audiovizuale nr. 174/2018 (în continuare – CSMA), în acesta nu sunt menționate excepții/reguli speciale pentru emisiuni de divertisment, de umor și/sau satiră, iar art. 7 alin. (8) din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare prevede că: „*Nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru stilul umoristic și satiric dacă prin folosirea acestuia nu se induce în eroare publicul în privința faptelor*” și art. 4 alin. (3) al aceleiași legi: „*Pe lângă garanțiile prevăzute la art. 3, libertatea de exprimare a mass-mediei admite și un anumit grad de exagerare sau chiar provocare, cu condiția să nu se denatureze esența faptelor*”. Astfel, Ion Ceban menționează că informațiilor răspândite prin emisiuni declarate ca emisiuni de satiră politică le sunt aplicabile prevederile legale privind apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, iar prevederile Legii nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare nu exonerează mass-media de răspundere, în cazul în care publicul este indus în eroare în privința faptelor.

În concluzie, petentul precizează faptul că, deși programul audiovizual „Ora de Ras” este prezentat ca un program de umor și satiră, *de facto*, este un program de dezbatere a unor știri politice cu prezentarea opiniei personale a autorului/prezentatorului asupra evenimentelor din viața politică și socială a Republicii Moldova, de multe ori depășind limitele unei exprimări jurnalistice, atacând demnitatea umană și făcând comparații incompatibile cu difuzarea materialului pe un post de televiziune de scară națională. Faptul că aceasta nu este o emisiune umoristică și de satiră, dar de promovare a unor idei politice, se mai confirmă și prin monologul de la începutul emisiunii din 21 aprilie 2024, prin care, prezentatorul, timp de câteva minute aduce învinuiri regimului stalinist și face comparație cu regimul putinist din Federația Rusă.

Președintele PP MAN mai face trimitere și la o altă secvență, difuzată în cadrul ediției „Ora de Ras” din 28 aprilie 2024, în care prezentatorul relatează despre faptul că Tudor Ulianovschi și-a anunțat candidatura la alegerile prezidențiale: „*Și a făcut Ulianovschi anunțul dintr-un studio TV unde merg toate scursurile pe care le-a dat acest pământ și au parte acolo de monologuri de câte 90 de minute.*” Petentul susține că s-a făcut aluzie la serviciul media audiovizual „N4” și la programul audiovizual moderat de Gheorghe Gonța, specificând că, prin asemenea declarații, prezentatorul nu doar a numit în mod extrem de înjositor oaspeții emisiunii unui jurnalist, ci și a dat dovadă de concurență neloială între actorii pieței media, iar problema unor astfel de emisiuni, care se prezintă a fi de umor, dar în realitate reprezintă emisiuni politice de autor, constă în prezentarea informațiilor doar dintr-un singur punct de vedere, fără respectarea pluralității de opinii și fără respectarea dreptului la replică, fără

respectarea tuturor standardelor aplicabile produselor audiovizuale, ascunzându-se de răspundere prin declararea că ineptiile/aberațiile debitate sunt satiră sau glumă.

În drept, petentul face trimitere la:

- Art. 2 din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, care definește următoarele noțiuni: *defăimare* – răspândire a informației false care lezează onoarea, demnitatea și/sau reputația profesională a persoanei; *răspândire a informației* – proces de transmitere a informației către alte persoane (cel puțin către o persoană, exceptând persoana lezată).
- Art. 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova nr. 1/1994, care stabilește că: „*Republica Moldova este stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.*”
- Codul Civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002, ce prevede că „*dreptul la onoarea, demnitatea și reputația profesională sunt drepturi innesizabile și inalienabile*”.
- Art. 7 alin. (1) din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, care prevede: „*Orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspândirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie.*”
- Prevederile art. 13 și art. 14 din CSMA;
- Pct. 50-52, 77-79 din Regulamentul privind conținuturile audiovizuale nr. 63 din 21.01.2021.

Astfel, petentul invocă faptul că au fost admise următoarele încălcări:

- Nu se asigură delimitarea între fapte și opinii;
- Nu se respectă principiul imparțialității;
- Se prezintă doar punctul de vedere ce dezavantajează în mod neechivoc PP MAN și exponenții acestuia;
- Când se fac reconstituiri trucate de situații, nu se menționează expres acest lucru;
- Este prezent discurs de ură;
- Producătorii, actorii și alte persoane implicate în procedura acestor materiale au un comportament discriminatoriu în raport cu membrii partidului MAN și exponenților acestuia, pe criteriu de opinie și apartenență politică;
- Nu se acordă dreptul la replică;
- Folosesc cuvinte înjositoare, atacând demnitatea umană.

Președintele PP MAN, Ion Ceban, a solicitat constatarea încălcării de către serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” a prevederilor art. 13 din CSMA și a prevederilor pct. 50-52, 77-85 din Regulamentul privind conținuturile audiovizuale nr. 63 din 21.01.2021, cu aplicarea măsurilor de rigoare prevăzute de legislație și obligarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” de a difuza permanent, pe parcursul programului audiovizual „Ora de Ras”, următoarea informație: „*Aceasta este o emisiune de umor, informațiile difuzate nu reprezintă reflectarea reală a faptelor și nu trebuie să fie luate în serios.*”

În temeiul prevederilor art. 83 alin. (2) din CSMA, precum și în scopul examinării obiective a tuturor circumstanțelor sesizate, prin scrisoarea nr. 1094 din 03.05.2024, CA a solicitat furnizorului de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL să-și expună poziția asupra celor invocate în petiție.

Astfel, prin scrisoarea 185-R/24-E din 22.05.2024, ÎCS „REFORMA ART” SRL a comunicat CA următoarele: „*De la început atragem atenția că sesizarea se bazează exclusiv pe pretinsa lezare a imaginii și onoarei semnatarului și a partidului condus de acesta, fapte pe care acesta le califică prin prisma Legii privind libertatea de exprimare. Însă, aceste insinuări nu intră în competența Consiliului, mai ales că Ion Ceban este în drept să înainteze cereri prealabile în baza acestei legi, exercitând procedura stabilită prin ea. În asemenea mod Consiliul trebuie să aprecieze ca fiind inadmisibilă sesizarea dată, atât timp cât pentru cele invocate de semnatar poate fi demarată*

procedura legală reglementată prin Legea privind libertatea de exprimare, ce are ca autoritate competentă de soluționare instanța de judecată.

Totodată, reamintim Consiliului că emisiunea „Ora de Ras” nu este o emisiune de știri, nici de dezbateri politice și nici de informare! Ea este O EMISIUNE DE SATIRĂ POLITICĂ, împrejurări în care prevederile Codului serviciilor media audiovizuale, citate de semnatarul sesizării, nu se aplică la caz.

Cu această ocazie vrem să reamintim că satira nici nu trebuie să se bazeze pe „un substrat factologic suficient”, satira poate porni de la niște presupuneri, bănuieli, supoziții sau chiar bârfe. Iar când petentul afirmă că faptele prezentate în emisiune sunt „intenționat denaturate și expuse într-o manieră tendențioasă”, Ion Ceban dă, de fapt, o definiție a satirei; da, satira anume cu asta se ocupă, ea redă fapte „intenționat denaturate și expuse într-o manieră tendențioasă”.

Or, chiar în debutul emisiunii „Ora de Ras” se anunță publicul că această emisiune este un pamflet și trebuie tratată ca atare!

Mai mult, însăși semnatarul sesizării, reproducând textual conținutul pasajelor din emisiune, apreciate ca lezante, face referire și la declarațiile nemijlocite ale actorilor politici, inclusiv ale sale, în baza afirmațiilor cărora se realizează scenetele umoristice și episoadele de satiră politică, ceea ce demonstrează, odată în plus, caracterul fundamentat al raționamentelor expuse în emisiune.

În sensul art. 10 din CEDO, art. 32 din Constituția RM și art. 9 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, persoanele particulare se bucură de un drept larg de a critica liderii politici, oficialitățile, guvernele și instituțiile statale și ele pot fi pedepsite în ordin civil sau penal în cazul în care criticile lor sunt false din punct de vedere factologic sau sunt excesiv de ofensatoare.

Limitele criticii acceptabile în adresa personalităților publice sau a organismelor guvernamentale sunt mai largi decât ale celei în adresa persoanelor particulare, și, în general, sunt mai largi atunci când sunt criticate persoane nominalizate.

Consiliul trebuie să țină cont de faptul că, în conformitate cu art. 3 și 4 din Declarația despre libertatea disputelor politice în mass-media, adoptată la 12.02.2004 la întrunirea a 872-a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, precum și cu regulile minime referitor la răspunderea presei, a televiziunii, radioului și altor mijloace de informare în masă, adoptate la cea de a II-a Conferință a judecătorilor cu tematica „Justiția și mass-media”, desfășurată la Cracovia în perioada 25-26 aprilie 2005, personalitățile politice, care stăruie să-și impună opinia politică, prin însăși acest fapt își exprimă acordul de a fi supuși aprecierilor publice și criticii în mass-media.

Politicienii în mod inevitabil și conștient trebuie să accepte verificarea strictă a fiecărui cuvânt și faptă, atât din partea jurnaliștilor, cât și a marelui public, și, în consecință, trebuie să dovedească un grad mai mare de toleranță. Cerințele lor de a fi protejați prin prisma art. 10 al Convenției și art. 7, 10 și 11 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, trebuie cântărite cu interesele dezbaterii libere a chestiunilor politice (cazul *Lingens c. Austriai*, hotărârea din 08.07.1986).

Limitarea în libertatea de exprimare a unui jurnalist în contextul dezbaterii unei probleme de interes public în privința unui politician, îndeosebi de rang înalt, constituie o încălcare a art. 10 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (Hotărârea din 12.02.2008, cauza *Flux nr. 4 c. Moldovei*).

De asemenea, Consiliul urmează să aplice și prevederile art. 7 alin. (8) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, care stabilește clar că nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru stilul umoristic și satiric dacă prin folosirea acestuia nu se induce în eroare publicul în privința faptelor!

Menționăm că și în jurisprudența CEDO s-a statuat că stilul jurnalistic constituie o parte a comunicării ca formă de expresie, fiind astfel protejat, împreună cu conținutul expresiei, iar exprimarea jurnalistică poate fi aseasonată cu percepții personal-subiective sau cu formule nu întotdeauna adecvate esențial este ca, pentru a rămâne sub protecția art. 10 din Convenție, limbajul utilizat să nu fie subordonat unicului scop de a insulta (...), nefiind permis ca satira să conducă la mesaje jignitoare, la atacuri personale și gratuite.

Altfel spus, satira se menține în limitele sferei licitelui dacă respectă drepturile personalității și, ca atare, trebuie să păstreze o anumită măsură și mai ales, nu trebuie să se apeleze la această formă de exprimare cu intenția de a prejudicia.

Consiliul trebuie să pornească anume de la premisa clară a lipsei intenției de a-l insulta, prejudicia sau în alt mod afecta pe petent, care a acceptat să facă activitate politică, dar și a dat dovadă de un comportament ambiguu, incert.

Cu referire la capătul din cerere ce se referă la T. Ulianovschi, atestăm că acesta depășește limitele competențelor semnatarului sesizării, or acesta nu a prezentat imputerniciri de a acționa din numele persoanei indicate, lipsind și argumentarea în ce privește eventualul drept lezat al lui Ion Ceban.

În aceste circumstanțe, atestăm lipsa vreunei încălcări a cadrului legal în vigoare, inclusiv a celui reprodus de petent, dar și că activitatea realizată în cadrul emisiunii de satiră politică „Ora de Ras” este protejată de norme legale naționale și internaționale clare, ce fac imposibilă atragerea la vreo răspundere juridică a postului, fiind evidentă deosebirea dintre emisiunile de știri și dezbateri cu emisiunile de satiră politică, motive din care solicităm respingerea sesizării depuse de Ion Ceban”.

Ținând cont de faptul că petiția este complexă și presupune o examinare obiectivă a tuturor circumstanțelor de fapt, prin Decizia nr. 154 din 30.05.2024, CA a prelungit termenul de efectuare a controlului cu cel mult 15 zile lucrătoare, în conformitate cu prevederile art. 83 alin. (4) din CSMA.

În temeiul prevederilor art. 75 alin. (4) lit. a) și ale art. 83 alin. (3) lit. c) din CSMA, CA a efectuat controlul programului audiovizual „Ora de Ras” difuzat de „Jurnal TV”, prin prisma respectării legislației audiovizuale.

Rezultatele controlului au atestat că serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV” a difuzat în data de 21.04.2024, ora 21:00, programul audiovizual „Ora de Ras”, moderat de Anatol Durbală. În debutul programului audiovizual, moderatorul prezintă un mic istoric despre Basarabia înfometată în perioada 1946-1947 și subiectele pe scurt, care au fost abordate detaliat pe parcursul ediției.

Anatol Durbală relatează despre o posibilă alianță între Ion Sula, Partidul Social Democrat European (în continuare – PSDE) și Ion Ceban, PP MAN, [06:35]: *„De mai bine de jumătate de an, se tot chinuie două progenituri de ale lui Plahotniuc să nască și ele ceva. Este vorba de Ivan Ceban (cel scos de la comuniști de către Plahotniuc și trimis la Dodon ca să-i facă lui partid) și Ion Sula (un alt traseist politic, născut de Filat și apoi adoptat de Plahotniuc). De la Istanbul, Plahotniuc încearcă să-i combine pe cei doi și să creeze alianța SulaMAN, numai că ceva acolo nu se leagă. Cică noua conducere a PSD de la București, care trebuie să blagoslovească această combinație, are ezitări, pentru că ultima vreme pe masa lui Ciolacu au parvenit tot mai multe probe că Ivan Ceban nu este deloc ceea ce vrea să pară, adică un pro-european convins, ci a rămas cel ce îl știm – o slugă credincioasă a Moscovei, doar că în prezent vopsită și infiltrată în rândurile pro-europenilor declarați.”*

În continuare este prezentat dialogul improvizat la rubrica „Limba moldovenească pentru români”, în cadrul căruia este abordat subiectul recensământului populației și al locuințelor din 2024. Aici moderatorul vorbește despre întrebările care sunt incluse în chestionar, explicând anumite formulări.

Urmează un material cu privire la vânzarea terenurilor din Chișinău [22:26]: *„Nu mai sunt, stimați privitori, loturi de teren prin capitală, în zonele centrale. Și-au pus ochii așa-numiții dezvoltatori și pe pădurile din jurul Chișinăului. Dacă pe la Buiucani, Durlăști, Ciocana au cam tăiat toate pădurile, și-au făcut demult cartiere de lux în loc, au zis, da, hai să ajungem și la aeroport!, acolo unde este un hectăraș acoperit cu arbori pe care să-i taie și să mai construiască în loc niște munți de beton și sticlă. Și primăria capitalei, iute, grăbace ca de obicei, ori de câte ori mai cer așa-zișii dezvoltatori vreun teren, a dat curs solicitării și vrea să vândă și acea pădure. Săptămâna viitoare ar urma să fie pus în discuție subiectul în CMC. Ivan Ceban vrea să vândă, pentru că primăria are nevoie de bani. Nu se știe exact câți bani vor ajunge la primărie, dar bănuim cine ar putea primi unul din apartamentele de la etajul douăzeci, cu vederea direct la pista de aterizare-decolare a aeroportului, căci așa este. Acolo vor să facă blocuri cu 20 etaje, iar cei de la ultimele niveluri să aibă priveliște*

chiar la pista aeroportului. Noi sperăm că cei din CMC vor renunța la circul pe care ni-l servesc periodic în ședințele lor și măcar de data aceasta vor pune interesul cetățeanului în prim-plan.

Dlor, lăsați pădurile în pace. Că și așa deja ne sufocăm și ne îmbolnăvim de atâtea noxe.”

Declarațiile lui Anatol Durbală au fost însoțite de imagini cu Ion Ceban, aflându-se în preajma aeroportului cu un topor în mână.

Insert Victor Chironda [24:39]: *„Tot ce vedem noi acuma e un fel de zbucium de acesta în toate direcțiile din partea, deci, a funcționarilor primăriei de a acumula cât mai mulți bani, de a face bani. Să vină să adunăm cât mai mulți bani. [...] Nu avem claritate cum s-au cheltuit banii de dezăpeziri. [...] Avem terenuri scoase la licitație, un teren pe bulevardul Dacia, lângă aeroport. [...] Dar ce să faci cu acești bani? Nimeni nu poate să răspundă”.*

În continuarea subiectului, Anatol Durbală menționează [25:41]: *„Apoi țipălăii și scandalagiii își aduc aminte de bunele maniere și își fac cadouri între ei. Grigore Bejenaru i-a dăruit o carte de bune maniere Zinaidei Popa. Mai bine v-ați dăruit între voi câte un Cod Penal, că la cum împărțiți terenurile capitalei, s-au aruncat milioane pe dezăpeziri inexistente, odată și odată tot o să ajungă legea și la voi. [...] Și cât circul este asigurat în CMC, terenurile se împart într-o veselie. S-a ajuns chiar și la pădurile de la aeroport, că din zonele centrale deja s-a furat totul.”*

O altă secvență în care este vizat președintele PP MAN, Ion Ceban, se referă la peștii morți din lacul „La Izvor”. Moderatorul ironizează pe seama lui Ion Ceban, ca fiind un primar ce nu face față situației create [27:24]: *„S-a împuțit parcul „La Izvor”, care e o serioasă platformă de publicitate pentru primarul Chișinăului, Vanea Ceban. De când acesta a ajuns la Primărie, se tot plimbă și muncește ca un colhoznic în parcul „La Izvor”, că de acolo pot ieși poze frumoase pentru Facebook și Telegram. [...] De ce nu chemi un străin cinstit care se ocupă de iazuri ca să te învețe cum se populează cu peștii, un lac, fără să-l umpli de mortăciuni?”*

Licitația spațiilor comerciale de la aeroport este un alt subiect abordat în cadrul programului audiovizual: *„Această licitație privind închirierea spațiilor comerciale din aeroportul Chișinău, în urma căreia de acolo trebuia să fie scos hoțul Șor, care face milioane de lei lunar plătind o chirie mizeră și impunând prețuri uriașe la produsele comercializate. O simplă licitație, prelungită de mai bine de 4 luni și anulată de 3 ori, [...] Andrei Spînu a comis-o din nou. [...] În loc ca Andrușa să fie sancționat pentru gafele care le face, el este îmbrățișat și laudat de conducerea partidului”.* Urmează un insert cu președintele Parlamentului, Igor Grosu din cadrul unui program audiovizual de la „Jurnal TV”, care se exprimă în privința lui Andrei Spînu, menționând că acesta își face bine meseria.

Anatol Durbală a mai vorbit și despre relația președintelui PSRM, Igor Dodon, cu Federația Rusă; accesul elevilor la ore cu telefoanele mobile, prezentând în acest sens o secvență din cadrul unui buletin de știri: *„Ministrul Educației, Dan Perciun a declarat recent că va insista pe completarea Codului educației privind accesul la ore a elevilor cu telefoane”.*

Ediția continuă cu un subiect privind dezbinarea societății pe criterii religioase: *„Nu era destul că suntem dezbinați pe criterii politice, geopolitice, etnice, acum s-a început și dezbinarea pe motive religioase. Din păcate, în loc ca fețele bisericești să dea dovadă de coeziune și unitate în astfel de momente dificile, noi asistăm la un război între cei din Mitropolia Moldovei și cea a Basarabiei. [...] În schemă intră și Ministerul Culturii, dacă biserica e monument de stat... .”* Aici prezentatorul relatează despre neînțelegerea mitropoliilor privind apartenența bisericilor de pe teritoriul Republicii Moldova.

La finalul programului audiovizual, Anatol Durbală informează despre crearea unei noi formațiuni politice, Blocul Politic „Împreună”: *„Zilele acestea s-a format Blocul Politic „Împreună”, alde Plîngău, Gligor, Bujoreanu și Munteanu au lăsat orgoliile mărunte deoparte și și-au unit partiduțele într-o construcție politică ce se vrea a deveni o alternativă viabilă PAS-ului pe segmentul pro-european”.*

Totodată, în cadrul ediției „Ora de Ras” din data de 28.04.2024, relatând despre faptul că ex-ministrul de externe, Tudor Ulianoschi, și-a anunțat candidatura la alegerile prezidențiale, Anatol Durbală a enunțat următoarele: *„Acest Tudor Ulianoschi – ministrul de externe în odioasa perioadă a statului capturat de Plahotniuc. Individul în cauză și-a anunțat candidatura la alegerile prezidențiale din toamnă. Și a făcut Ulianoschi anunțul dintr-un studio TV unde merg toate scursurile pe care le-a dat acest pământ și au parte acolo de monologuri de câte 90 de minute.”* Subiectul este completat cu informații privind relația lui Tudor Ulianoschi cu Vladimir Plahotniuc: *„Un aspect ne-a atras atenția în acest monolog, partea în care, chipurile, Ulianoschi l-ar fi atacat pe Plahotniuc. Așa să creadă lumea că el cumva s-a dezis de oligarh și iată-l curățel, ar fi candidat independent la prezidențiale. Stimați privitori, tare a părut textul individului parcă învățat pe de rost și cel mai probabil chiar i l-a scris Plahotniuc, pentru că prea mult teatral a arătat totul și este așa de evident că această slugă fidelă a lui Al Capone de Grozești, este unul din candidații grupărilor criminale la prezidențiale.”* De asemenea, sunt prezentate inserturi cu Tudor Ulianoschi din cadrul programului audiovizual „Puterea a patra” de la serviciul media audiovizual de televiziune „N4”.

Ca urmare a controlului, s-a constatat faptul că edițiile programului audiovizual „Ora de Ras”, la care face referire petiționarul, reprezintă un melanj de genuri jurnalistice, inclusiv genul informativ, opinia și comentariul, emisiunile conținând și elemente de satiră. Astfel, în emisiunea din 21 aprilie 2024 au fost difuzate informații care au avut la bază știrile din emisia serviciilor media audiovizuale de televiziune „Jurnal TV”, „TV8” sau „Pro TV Chișinău”, analiza proprie a prezentatorului în raport cu anumite evenimente care au avut loc sau care ar urma să se întâmple, informații de actualitate pe care moderatorul a considerat oportun să le menționeze în emisiune, dar și satiră. Ion Ceban a fost vizat direct sau indirect în aproximativ 18 minute din totalul de 47 de minute, ceea ce înseamnă aproximativ jumătate din programul audiovizual analizat. Referirile la petiționar au luat forma unor fapte și/sau zvonuri, precum și a satirei (în special în secvențele preluate din filme artistice, cu adaptarea coloanei sonore la subiectele abordate în emisiune).

Anumite subiecte de actualitate au fost prezentate ca atare, cu nuanțe de opinie și comentarii ale prezentatorului, dar fără niciun element de satiră, pamflet sau umor. De exemplu, primele 3 minute din emisiune au fost dedicate zilelor comemorării victimelor foametei din 1946-1947, cu prezentarea datelor statistice și a faptelor care au avut loc în acei ani și cu o pledoarie a prezentatorului în favoarea memoriei istorice care nu trebuie abandonată. La fel, știrea despre constituirea Blocului Politic „Împreună” nu a conținut nuanțe de satiră, ci a fost prezentată ca atare, cu exprimarea opiniei pozitive a prezentatorului referitor la acest eveniment.

De asemenea, informațiile despre o posibilă interzicere a telefoanelor mobile în școli sau despre biserica din lemn din satul Măcăreuca au avut la bază fapte, în ultimul caz făcându-se referire la o investigație jurnalistică, acestora adăugându-se comentariile în mare parte umoristice ale prezentatorului.

Alte informații au conținut elemente de știre (inclusiv știre conflictuală) combinate cu zvonuri, ironie sau exagerare – caracteristice satirei (de exemplu, posibila alianță dintre PP MAN și PSDE, bugetul neaprobat al capitalei, licitația de la aeroport ș.a.).

De menționat că, în subiectul despre posibila fuziune între PP MAN și PSDE au fost prezentate mai multe opinii, atât prin intervenții directe (Ion Sula și Igor Grosu), cât și indirecte (Ion Ceban, printr-un citat difuzat de serviciul media audiovizual de televiziune „Pro TV Chișinău”). În cazul altor cel puțin trei subiecte (terenurile din preajma aeroportului, peștele din parcul „La Izvor” sau descinderile CNA la primărie), informațiile au fost prezentate sub forma unor insinuări ale prezentatorului cu referire la subiectele abordate, vizându-l indirect pe Ion Ceban. Prezentatorul nu s-a referit la complexitatea subiectului legat de peștii morți în lacul „La Izvor”, chiar dacă tema a fost detaliată în presă¹, abordând-o satiric prin accentuarea rolului lui Ion Ceban în situația creată referitor la subiectul despre peștii morți. Utilizarea abundentă a imaginilor foto și video cu primarul general al capitalei au

¹ [FOTO Pești morți, observați deasupra apei într-un parc din Chișinău. Explicația autorităților - NewsMaker; Știrile Pro TV de la ora 20:00 cu Valeria Capra - 15.04.2024](#)

fost de natură să contribuie la asocierea faptului relatat exclusiv cu Ion Ceban, poziționându-l pe acesta din urmă într-un context negativ.

Aceeași abordare prezentatorul a avut-o și în cazul subiectului cu referire la terenurile de lângă aeroport, fiind indusă ideea că Ion Ceban ar sta în spatele unor afaceri cu terenuri. Sintagma „*Ion Ceban vrea să vândă pentru că primăria are nevoie de bani*” și utilizarea imaginii primarului cu un topor în mână pe fundal în timpul difuzării subiectului, sunt singurele referiri directe la Ion Ceban, dar care pot conduce la concluzia că anume el ar avea interese particulare în chestiunea legată de vânzarea terenurilor. Și în acest caz autorul utilizează elemente de umor în prezentarea subiectului. Tot indirect s-a făcut referire la Ion Ceban și în subiectul despre descinderile CNA la primărie, primarul fiind asociat cu „*peștele mort*” căruia „*nu-i pute a mortăciune*”, astfel făcându-se aluzie la subiectul despre peștii morți din lacul „La Izvor”.

Cât privește ediția programului audiovizual „Ora de Ras” din 28 aprilie 2024, în care prezentatorul a rostit fraza: „*Și a făcut Ulianovschi anunțul dintr-un studio TV unde merg toate scursurile pe care le-a dat acest pământ și au parte acolo de monologuri de câte 90 de minute*”, este de menționat că imaginile difuzate pe parcursul referirii la subiect au făcut posibilă identificarea clară atât a serviciului media audiovizual de televiziune, cât și a programului audiovizual vizate de autor. Această din urmă constatare indică cel puțin asupra unei atitudini neloiale a serviciului media audiovizual în raport cu un serviciu media concurent. Prin urmare, secvența poate face obiectul unei analize privind respectarea *Codului deontologic al Jurnalistului din Republica Moldova*².

În concluzie, analiza conținutului programelor audiovizuale invocate de petiționar a arătat că felul în care au fost redactate și prezentate unele informații bazate pe fapte a fost lipsit de rigoare și acuratețe, fiind astfel susceptibil de a induce în eroare publicul în privința faptelor. Prin urmare, o examinare complexă a constatărilor invocate de petiționar ar putea fi realizată sub aspectul respectării *Codului deontologic al Jurnalistului din Republica Moldova*, precum și a *Legii nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare*.

Totodată, ca răspuns la solicitarea petiționarului de a obliga furnizorul de servicii media ÎCS „REFORMA ART” SRL de a difuza permanent, pe parcursul programului audiovizual, mențiunea „*Aceasta este o emisiune de umor, informațiile difuzate nu reprezintă reflectarea reală a faptelor și nu trebuie să fie luate în serios*”, precizăm că CA nu poate interveni în politica editorială a serviciilor media audiovizuale.

În temeiul prevederilor *Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018*,

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova DECIDE:

1. Se ia act de rezultatele controlului serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”.
2. Se respinge petiția f/nr. din 30.04.2024 din partea președintelui Partidului Politic Mișcarea Alternativa Națională, Ion Ceban.
3. Prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3), în termen de 30 de zile din data comunicării acesteia, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.
4. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina Direcției control servicii media audiovizuale.
5. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și se publică pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU

² [Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova 2019.pdf \(consiliuldepresa.md\)](#)